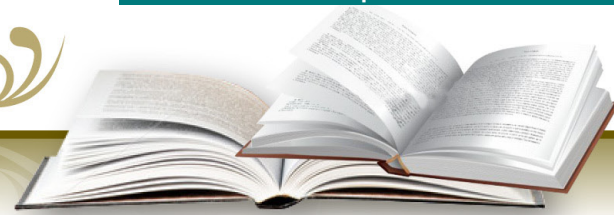

תורה והוראה

קורא יקר,

חג השבועות שונה משאר ימים טובים בדרך מפתיעה. בניגוד לשאר ימים טובים, בהם הגמרא מביאה מחלוקת ביחס לדרך הנכונה לחגוג את היום, לעניין שבועות אין ספק שלפחות חלק מהיום צריך להיות מיוחד לעינוגים גשמיים: "בעצרת כולם מודים דבעינן נמי לכם" (פסחים סח, ב).

אמרת חז"ל זו נוגדת את האינטואיציה. הרי דווקא בשבועות, ביום בו אנו מציינים את מתן תורה, היה נראה מתאים להקדיש את היום כולו לתורה ולתפילה - לעבודת ה' שהתחדשה בתורה? למה דווקא כאן נתייחד היום להיות "חצי לכם"?

התשובה לשאלה זו גלומה בתוך דברי הברייתא: "גדולה תורה שנותנת חיים לעושיה בעולם הזה ובעולם הבא" (אבות ו, ז). גדלותה של תורה היא שהיא נותנת חיים לאדם לא רק בעולם הבא - מה שנכון ביחס לכל המצוות - אלא גם בעולם הזה.

תורה נקראת "תורה חיים" - "עץ חיים היא למחזיקים בה". התורה היא עצמה חיים, כיון שהיא מגדירה לא רק "פולחן דתי", אלא דרך חיים שחובקת את כל פינות חיי האדם. כפי שהרב שמשון

לקראת חג השבועות הבא עלינו לטובה, במאמר השבוע אנו עוסקים בנושא של טורח וצער בלימוד התורה. האם תורה הנלמדת מתוך הדחק מעולה יותר מתורה שנלמדת מתוך עונג ונחת? האם ראוי להימנע ממאכלים טעימים שיש בהם הנאה? והאם יש עניין בטרחה צדדית כמו להביא ספרים מארון הספרים? בשאלות אלו, ועוד, נעסוק במאמר השבוע.

טורח וצער בלימוד תורה: שנהיה עמלים בתורה

בפרוס עלינו חג השבועות, שאלה שעולה לעתים קרובות היא שאלת הטורח והצער בעמל התורה.

רבים נוהגים להישאר ערים כל הלילה בלימוד התורה בליל שבועות. כמובן שהדבר כרוך בלא מעט עמל ומאמץ, בפרט אם אכן עוסקים במשך כל הלילה בלימוד תורה. אנו שמחים, פעם בשנה, להשקיע בכך למעט התורה, ספר הברית שבו כרת הקב"ה ברית עם עמו ישראל. כפי שאנו מוכנים להתאמץ עבור בעלי בריתנו - ברית נישואים וברית משפחה - כן אנו עמלים למען התורה, שבה מתקיימת הברית שלנו עם הקב"ה.

אך מהם הגדרות של עמל בלימוד התורה באופן כללי? האם יש מעלה מיוחדת בתורה שנלמדת מתוך הדחק? האם יש לדאוג דווקא ללמוד בצער ובטרחה, גם כשניתן ללמוד בנחת ובנוחות? וכיצד שאלות אלו משליחות על ספרי עזר ותוכנות מחשב שמקלים עלינו את לימוד התורה?

בשאלות אלו, ועוד, נעסוק בהמשך הדברים.

פת במלח תאכל

הברייתא (אבות ו, ד) מלמדת את הלימוד המפורסם: "כך היא דרכה של תורה: פת במלח תאכל, ומים במשורה תשתה, ועל הארץ תישן, וחיי צער תחיה ובתורה אתה עמל".

ההבנה הפשוטה של הוראה הזו היא שראוי שכל אדם ימנע מעצמו תענוגות והנאות העולם, ומי שעושה כן זוכה לדרגה עליונה יותר של לימוד תורה. כן, אנו מוצאים בגמרא (שבת פג, ב) שהתורה מתקיימת דווקא אצל "מי שממית עצמו עליה" (כפי שנדרש מהפסוק "אדם כי ימות באהל"). לימוד תורה דורש השקעה עמוקה ורצינית, שאינה משתלבת עם הנאות העולם.

ההנחה שעמל התורה דורש הימנעות ממנעמי העולם עולה בפירוש מדברי התוספות (כתובות קד, א), שכתבו בשם המדרש כי "עד שאדם מתפלל שיכנס תורה לתוך גופו יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו". מדברי התוספות עולה שהשניים אינם הולכים

יחד: אדם שנהנו מהנאות העולם יהיה, בהגדרה, ברמה נמוכה יותר בלימוד התורה שלו.

שכר על לימוד תורה

אולם, מדברי המדרש משמע שאין הדברים כה פשוטים.

פרשת בחוקותי פותחת את ברכותיה בפסוק "אם בחוקותי תלכו" (ויקרא כו, ג). רש"י, בשם המדרש, מבאר: "יכול זה קיום המצוות, כשהוא אומר ואת מצותי תשמרו, הרי קיום המצוות אמור, הא מה אני מקיים אם בחוקתי תלכו, שתהיו עמלים בתורה". התורה ממשיכה לבאר את השכר על אותה "עמלות בתורה": "וננתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יכולה ועץ השדה יתן פריו [...] ואכלתם לחמכם לשובע וישבתם לבטח בארצכם". נראה אפוא שמצב של שפע כפי שמתואר בכתוב אינו סותר את עמל התורה, אלא דווקא הולם אותו ומתאים לו.

פסוקים רבים בתורה מבטאים את פסגת המעלה של עם ישראל בביטויים של שפע ונחת גשמיים: "הַיְהוּדָה וַיִּשְׂרָאֵל רַבִּים כַּחֲלוֹל אֲשֶׁר עַל הַיָּם לְרַב אֲכָלִים וְשִׁמְחִים". סביר להניח שאין סתירה מהותית בין מצב עניינים של שפע, שבו ישראל אוכלים, שותים ושמחים, לבין לימוד תורה במעלה העליונה. אילו כך היה, הרי שלא מדובר במצב לאומי שאליו אנו מייחלים.

כיצד עלינו ליישב זאת עם הוראת הברייתא של "פת במלח תאכל"?

פתרון אחד נמצא בפירושו של רש"י לברייתא של מסכת אבות. לדברי רש"י, אין הוראת המשנה נאמרה ביחס לעשיר, שיש לו יכולת לאכול מאכלים טובים יותר מפת במלח בלבד. אלא, הכוונה היא שאף אדם עני, שאין לו מה שיאכל אלא פת במלח, עדיין אין לו להימנע מלימוד התורה בעמל (עי' גם בט"ז, אורח חיים רמו, ה). ברור שגישה זו שונה מאד מגישת התוספות, הסבורים שיש פגם מהותי בלימוד התורה של מי שאוכל "מעדנים". יש לציין שגם מדברי הרמב"ם משמע כדעת התוספות. הרמב"ם כותב כי "אין דברי תורה מתקיימין במי שמרפה עצמו עליהן, ולא באלו שלומדין מתוך עידון ומתוך אכילה ושתיה, אלא במי שממית עצמו עליהן ומצער גופו תמיד, ולא יתן שינה לעיניו ולעפעפיו תנומה. אמרו חכמים דרך רמז: זאת התורה אדם כי ימות באהל, אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו באהלי החכמים".

שולחנו של רבי יהודה הנשיא

הגמרא מספרת כי בשעת פטירתו, זקף רבי יהודה הנשיא את עשר אצבעותיו כלפי מעלה בתפילה, והתפלל: "רבש"ע, גלוי וידוע לפניך שיעצתי בעשר אצבעותי בתורה ולא נהניתי אפילו באצבע קטנה, יהי רצון מלפניך שיהא שלום במנוחתי" (כתובות קד, א).

מנגד, אנו יודעים ממקום אחר (עבודה זרה יא, א) כי שולחנו של רבי היה שולחן של מלכים, שלא חסרו בו מעדני עולם, "צנון וקישות בימות החמה ובימות הגשמים". אם כך היה שולחן של רבי, כיצד הצהיר על עצמו שלא נהנה מן העולם כלל ועיקר?

תוספות (עבודה זרה שם) שואלים שאלה זו, ובהתאם לדרכם הנ"ל מיישבים ששולחנו של רבי היה שולחן גדול וארוך, וישבו בו אורחים רבים. אורחים של רבי נהנו ממאכליו הרבים והמגוונים, ואילו הוא עצמו נמנע מהם.

ואולם, מפרשים אחרים (עי' למשל בשיטה מקובצת, כתובות קד, א, בשם רש"י) הניחו שכיון שהיו מאכלים אלו על שולחנו, סביר שאף רבי אכל מהם, ולא נמנע כליל מהנאות העולם. באשר לסתירה עם תפילת רבי בשעת פטירתו, ביאר הגר"א (הגהות לאורח חיים

רפאל הירש מזכיר בכל הזדמנות, התורה לא ניתנה לנו בנפרד מחיי היומיום, אלא כחלק מהותי של חיינו הפשוטים והגשמיים.

כשאנו אוכלים, אנו אוכלים עם התורה; כשישנים, ישנים עם התורה וכשהולכים לעבודה, עובדים עם התורה. הרעיון של 24/7 אינו מצוי בדרך כלל בלקסיקון הדתי, אבל ביחס לתורה הוא בהחלט מתאים: אין רגע ביום או בלילה שיהודי חי בנפרד מהתורה.

מסיבה זו, בשבועות, יום מתן תורה, עלינו לעבוד את ה' לא רק בדרך פולחן, אלא אף בדרך של הנאה גשמית. עלינו לגלות שהתורה חודרת לא רק לרובד של מצוות ועבודה, אלא אף לכל פינות חיים, לכל המעשים הפשוטים והגשמיים שבני האדם נדרשים לעשות. בשבועות, וכך בשנה כולה, אנו נדרשים לחיות חיי תורה.

כאשר ניתנה תורה לישראל הגמרא מלמדת שנשמות ישראל עזבו את גופותיהם. רק על-ידי שהוריד הקב"ה "טל של תחיית המתים" זכו העם לחיות שוב. אם תורה היא סם החיים, איך ייתכן שהתורה הביאו בעטיה דווקא מיתה?

ייתכן שהתשובה לכך היא שהעם היה צריך לגווע ולמות, ושוב להיוולד מחדש. החיים שלנו - חיים ארציים ואנושיים - לא יכולים להיות אותם חיים לאחר התורה שפי שהיו קודם התורה. כל העם היה צריך למות, ולהיוולד מחדש. אלו שחיים שאנו חיים: "וחיי עולם נטע בתוכנו".

הלוואי שהתורה תחדור לכל רובדי חיינו, במלוא המובן. ויה"ר שכל אחד מאתנו יזכה לחלקו בתורה, כאיש אחד בלב אחד.

וימו בלימוד תורה בהתמדה, הכל כפי יכולתו. דעה דומה נאמרה מפי ראשונים ופוסקים רבים (ראה ריטב"א, שם; סמ"ג, מצוות עשה יב; אולם, ראה רדב"ז, ח"ג, סימן תטז; ועי' גם במשנה ברורה קנה, ד; קובץ שיעורים חלק ב, סימן יא).

תורה שבכתב ותורה שבעל פה

במדרש תנחומא (נח, סימן ג) אנו מוצאים אבחנה לעניין עמל התורה בין התורה שבכתב לבין התורה שבעל פה.

כדברי המדרש: "[פרשה] שְׁנֵיָה [של קריאת שמע] פְּתִיבָהּ, בְּכָל לְבַבְכֶם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם (דברים ו, יג), וְלֹא כָתַב בְּכָל מְאֵדְכֶם, לְלַמְדָּהּ, שְׁכַל מִי שְׂאוֹהֵב עֵשֶׂר וְתַעֲנוּג, אֵינּוּ יָכוֹל לְלַמֵּד תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, לְפִי שְׂיִישׁ בָּהּ צֵעֵר גָּדוֹל וְנִדּוּד שְׁנָה, וַיֵּשׁ מִבְּלָה וּמִנִּבֵל עֲצָמוֹ עָלֶיהָ, לְפִיכָּה מִתֵּן שְׂכָרָהּ לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁנֵאֲמַר: הָעַם הַהֲלֹכִים בְּהַשְׁבָּחָה אֹר גָּדוֹל (ישעיה ט, א)".

המדרש מבאר עוד שמסיבה זו עם ישראל היה מוכן לקבל את התורה שבכתב מאת הקב"ה, שכן "אֵין בָּהּ יְגִיעָה וְצֵעֵר וְהִיא מְעֻט". אך בנוגע לתורה שבעל-פה, "שְׂיִישׁ בָּהּ דְּדִקְדֻקָּי מְצוֹת קְלוֹת וְחִמּוּרוֹת, וְהִיא עֲזָה כְּמִנּוֹת וְקִשָּׁה כְּשֹׂאֵל קִנְאָתָה", נצרך הקב"ה לכפות עליהם את קבלת התורה, ולכן כפה עליהם הר כגיגית ואמר להם: "אם אתם מקבלים את התורה, מוטב; ואם לאו, שם תהא קבורתכם". דבר זה נאמר רק בנוגע לתורה שבעל-פה.

כן אנו מוצאים ביחס לתורה שבעל-פי שיש הבדל מהותי בין מי ששנה משנתו מאה פעם, לבין מי ששנה משנתו מאה ואחד פעם. רק השני, שהיה מוכן להשקיע עוד יותר, נחשב מי ש"עובד את ה'" (חגיגה ט, ב). אין ספק שלימוד פרטי הפרטים, והשקלא ותריא המסובכים של התורה שבעל-פי, אינו דבר קל. במקצוע זה יש ביטוי מובהק ליסוד עמל התורה.

איזה סוג של עמל?

בהקדמה ל"אוצר מפרשי התלמוד" כתב הרב יצחק הוטנר זצ"ל שהחיפוש בספרים אחר עניין תורני כזה או אחר אינו נכלל בהגדרת "עמל התורה". מכאן הוא כותב את הסכמתו לספר "אוצר מפרשי התלמוד", שקיבץ יחד שיטות רבים של גדולי המפרשים, וחשך מאד את הצורך בחיפוש אחריו. לדעת הרב הוטנר יש בכך תועלת רבה, ואין בכך פגם בעמל התורה.

לכאורה, יש לומר את אותו העיקרון ביחס לתוכנות מחשב ואפליקציות שמאפשרים את לימוד התורה באופן קל וזמין יותר. מנגד, אנו מוצאים בספר לקט יושר (חלק ב, עמוד לט), שמביא הנהגותיו של רבי ישראל איסרלין בעל התרומת הדשן. הוא מציין

רלא) שאם כוונת האדם באכילתו הוא לשם שמים, ולא להנאת עצמו, אזי גם כשאוכל מעדנים אין הדבר נחשב כאילו הוא "נהנו מן העולם".

באותה הדרך, ניתן להציע שהשאלה העיקרית (של פת במלח תאכל) אינה איזה מאכלים האדם אוכל, אלא השאלה של עיקר העיסוק והמיקוד של האדם. אדם שעיקר עיסוקו הוא תענוגות העולם לא יוכל להשקיע בעמל התורה, שכן תשומת לבו מכוונת להשגת הנאותיו ותאוותיו - עיסוק שאינו עולה בקנה אחת עם העלייה הרוחנית של לימוד התורה.

רבי הצהיר אפוא שעמלו בתורה לא נסתר על-ידי עיסוקו בהנאות העולם, שכן הוא לא השקיע תשומת לב בהשגת הנאות, גם אם אלו היו על שולחנו.

עמל תמידי בתורה

הרמב"ם כותב שחובת לימוד התורה אינה פוסקת לעולם: "עד אימתי חייב ללמוד תורה - עד יום מותו, שנאמר: 'ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך'. וכל זמן שלא יעסוק בלימוד, הוא שוכח" (הלכות תלמוד תורה, פרק א, הלכה י).

הרמב"ם כותב עוד (שם, ח) כי "כל איש מישראל חייב בתלמוד תורה, בין עני, בין עשיר, בין שלם בגופו, בין בעל יסורין, בין בחור, בין שהיה זקן גדול שתשש כוחו - אפילו היה עני המתפרנס מן הצדקה, ומחזר על הפתחים, ואפילו בעל אשה ובנים, חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה, שנאמר: 'והגית בו יומם ולילה'". החיוב נאמר על כל אחד ואחד.

אותו הפסוק - "והגית בו יומם ולילה" (יהושע א, ח) מוזכר בדברי התוספות (ברכות יא, ב) בתור מקור לחובה ללמוד תורה באופן תמידי: בכל רגע פנוי של היום והלילה.

אולם, בעיקר חובת האדם לתלמוד תורה הגמרא מציינת דעה שלפיה "אפילו לא קרא אדם אלא קריאת שמע שחרית וערבית, קיים 'לא ימוש'" (מנחות צט, ב). עם זאת, כתב הר"ן (נדרים ה, ב) שאם כי די בקריאת שמע שחרית וערבית כדי לקיים את חובת "והגית בו יומם ולילה", שהיא חובה מדברי נביאים, לא די בכך כדי לקיים את חובת תלמוד תורה הכללית.

בנוגע לחובה זו, אמרו חז"ל שצריך אדם ללמוד תורה עד ש"יהיו הדברים מחודדים בפך". כדי להגיע לדרגה זו, נצרכת השקעה רצינית ומתמידה בלימוד התורה.

גם הרמ"א (יו"ד סימן רמו, סעיף א) פסק שאין לסמוך על הדעה הנ"ל (שמקיים אדם חובת תלמוד תורה בקריאת שמע שחרית וערבית) אלא בשעת הדחק. בנסיבות רגילות, על האדם למלא את

לכל אחד מאתנו יש את חלקו המיוחד בתורה. לכל אחד יש הבנה ייחודית, עדיפויות ייחודיות בנוגע למה ללמוד, וקבת ייחודי. אך כדי להגיע לחלקנו בתורה, עלינו להשקיע את מירב המאמץ האפשרי. כפי שראינו, יש דעות חלוקות באופי העמל שראוי להשקיע. האם ראוי להימנע מהנאות העולם? האם יש למקסם את הטרחה גם בפעולות צדדיות כמו להביא ספרים מהמדף. אך ללא ספק, ההגדרה כוללת קביעת עתים לתורה (שאין לבטלן אלא בנסיבות קיצוניות), והשקעת מאמץ והקרבה אמיתיים לשם תלמוד תורה. חיוב זה רובץ על כל אחד ואחד (עי' שולחן ערוך הרב ג, ו).

המשאבים שלנו - משאבי זמן, אנרגיה, ופניות הדעת - מוגבלים לאורך השנה כולה. בחג השבועות יש לנו הזדמנות להקדיש את עתותינו ללימוד תורה לזמן משמעותי. גם מי שמתקשה ללמוד כל הלילה יכול להשקיע בלימוד תורה של שעתיים או שלש שעות, בריכוז ובמאמץ, ויש בכך כמובן משמעות עצומה. עם לימוד התורה בידינו, הלוואי שנזכה לשמחת החג במתן התורה, "זמן חתונתו" שלנו עם בורא העולם, נותן התורה.

את "אותם הבחורים העשירים המפונקים, שעשו להם שולחנות כשיושבין במקומן הופכין השולחן לאי זה צד שירצו ועליו הרבה ספרים" - שולחן מסתובב שהקל על חלוקת הספרים בין היושבים. לדעת התרומת השדן "לא טוב הם עושים", אלא "אדרבה: כשמבקש אחר הספר ובא לו בטורח גדול זכור באותו מעשה מה שרוצה ללמוד". עוד יש להוכיח עמדה זו מדברי הגמרא במנחות (ז, א), שם מבואר שאבימי (אחד האמוראים) שכח את תלמודו במסכת מנחות, ולכן הלך אצל רב חסדא תלמידו לשאול את פיו. הגמרא שואלת מדוע אבימי לא ביקש מתלמידו לבוא בפניו, כפי שהיה מתבקש. היא משיבה שהוא סבר כי טרחת ההליכה אצל רב חסדא תגרום לו לזכור את תלמודו. רש"י מבאר את המעשה על-פי העיקרון: "געת ומצאת - תאמן".

מכאן משמע שיש עניין בטרחה, גם מחוץ לעסק הלימוד עצמו, כדי לזכות בדרגה עליונה יותר של לימוד תורה. מכאן יש לומר שאמנם יש לברך על תכנות מחשב וכדומה שמקלות על חוויית הלימוד ומאפשרות ליותר ויותר אנשים להשתתף בלימוד תורה, אך מנגד אין להזניח את אופי לימוד התורה המסורתית. גם כיום, יש לדבוק בלימוד תורה שיש בו עמל, גיע וטרחה - "ובתורה אתה עמל".

שו"ת הלכתי

מתוך השאלות שנשאלו באתר האינטרנט din.org.il בשבוע האחרון

האם אוכלים ארוחה חלבית בערב חג שבועות?

שאלה:

ערב חג שבועות יוצא מוצאי שבת, האם לפי הדת אוכלים ארוחת ערב חג חלבית או למחרת בחג והאם זה מנהגים לאכול ארוחה חלבית? כי אמרו לי שבערב חג זה צריך לאכול ארוחה בשרית ורק למחרת בחג חלבית, אשמח לתשובה מהירה, תודה.

תשובה:

שלום רב.

בענין זה יש מנהגים חלוקים, המנהג הכי מהודר הוא לאכול הן בלילה הן בצהרי היום בשר, ואת החלבי לאכול בבוקר יום חג השבועות. אולם רבים נוהגים לאכול מאכלי חלב בסעודת ליל שבועות, ואף שיש המפקפקים על כך, מנהג ישראל תורה, ונהגו שמי שאינו אוכל בשר בלילה יקיים את מצוות השמחה ביום טוב בשתיית יין.

מקורות:

ברמ"א בס' תצד סעיף ג' הביא את המנהג לאכול מאכלי חלב בשבועות, ורבים נהגו לעשות סעודה חלבית בליל שבועות, וכך נהג הגר"י קנייבסקי כמובא בארוחת רבינו ח"ב עמוד תצ"ד, ואת מצוות השמחה ביום טוב קיים בשתיית יין, אמנם בדרכי תשובה יו"ד סי' פ"ט ס"ק

י"ט קרא לנוהגים כן מתחכמים כיון שיש חיוב אכילת בשר גם בלילה, ור' גם במועדים וזמנים ח"ז עמוד קי"ד שהפריך מנהג זה, אך כיום שיש שמחה גם בדגים ושונה יין אפשר לקיים מנהג זה.

אמירת תיקון בלילה שני של שבועות לבני חו"ל

שאלה:

שלום וברכה,

בחו"ל שנוהגים לעשות בשבועות שני ימי חג האם הם צריכים להיות ערים גם בלילה השני כדי לומר תיקון שבועות?

תשובה:

שלום רב

המנהג הוא שבלילה השני לא נשארים ערים לומר את התיקון, אף שבמעשה הידוע במרן הבית יוסף המובא בשל"ה הקדוש מסכת שבועות מפורש כן נהגו כך בלילה השני על פי בקשת השכינה הקדושה, ואדרבה גדלה מעלתם בלילה זה כיון שהיו עשרה יחד, לא כמו בלילה הראשון שהיו רק שבעה. ראה מועד לכל חי סי' מב אות מח וכ"כ היעב"ץ ובשיירי כנסת הגדולה בס"י תצד. אמנם במטה משה אות תרצד ובחיד"א לב דוד הזהירו ללמוד גם בלילה השני, לכן נראה שמי שנכון ליבו ללמוד לפחות עד חצות הלילה שכרו רב, וראה עוד בס' יסוד ושורש העבודה בענין זה.

הדלקת נר הבדלה בליל שבועות שחל במוצ"ש

שאלה:

שלום השנה כשחל ליל שבועות במוצ"ש איך עושים הבדלה על הנר? האם מדליקים נר במיוחד להבדלה? ובאם מותר, האם מותר לטלטלו? כלומר להזיז אותו בגמר השימוש למקום אחר (עד שייכבה). וכן, לגבי הדלקת נרות של ליל שבועות, מהיכן יש לקחת את האש? אפשר מנר נשמה שהדולק לע"נ, או עדיף להדליק נר נשמה מיוחד לצורך הבערה ממנו? תודה

תשובה:

שלום וברכה

1. בענין הברכה על הנר נחלקו הדעות, רבים מברכים פשוט על נרות החג, ואין צורך להביא לשולחן אלא מתקרבים לנר, ויש שנוהגים להדליק אש מאש, ויש שהחמירו שלא להצמיד בין שתי נרות משום חשש כיבוי, ולדעתם אין לעשות אבוקה. אני בביתי מברך על נרות החג.
2. מותר לטלטל נר בחג.
3. אין לקחת מנר נשמה, יש להדליק נר נוסף או לקח אש מהגז אם הוא דולק.

מקורות:

בענין זה נחלקו הדעות: דעת הגרי"ש אלישיב והגרש"ז אויערבך שלא לקרב את הנרות, משום שיש חשש שכאשר מפרידים ביניהם זה נראה כיבוי, וכפי שאסרו להוציא כפיס עץ ממדורה. אולם בס' ארחות רבינו הובא שבעל הקהילות יעקב כן עשה זאת. כמו כן הובא שם שהצמיד גפרור, אולם אחרים חששו בזה בכלל שלא להדליק נר לצורך הבדלה, משום שזה נקרא נר של בטלה שאסור להדליק בחג, שהרי יש או חשמל והנר נדלק רק לשם מצוה. לכן כל אחד יעשה בזה כמנהגו ויש לסמוך על כל אחד מהמנהגים.

ספירת העומר לפני זמן רבינו תם בציבור או אחר כך ביחידות?

שאלה:

אני מתפלל מעריב בחו"ל בליל שבת כ-35 דקות אחר השקיעה, מה עדיף לספור ספירה אז עם הציבור או להמתין עד זמן ר"ת ולברך ביחידות

תשובה:

שלום וברכה

עדיף לספור עם הציבור, כדי שלא לשכוח חלילה. כאשר רוצים לספור ביחידות מאוד מצוי ששוכחים חלילה יום אחד. אם תרצה להחמיר לספור שוב אחרי זמן רבינו תם ללא ברכה - תבוא עליך הברכה [רוב העולם אינם מקפידים על כך משום שבלאו הכי לדעת הרבה פוסקים הספירה בזמנינו שאין קרבן העומר היא מדרבנן, ובדרבנן פחות חששו לרבינו תם, וכן משום שיש צד לומר שכבר מפלג המנחה מי שספר לא הפסיד לגמרי, ראה בשו"ע סי' תפט בשם האבודרהם שהיו קהילות שספרו מפלג ואף שהשו"ע מחייב באופן זה לספור שוב בלילה בברכה, מוכח שיש ענין כזה].

גוי שרוצה להיות בני נח בימינו מה יעשה?

שאלה:

שלום להרב, שאלה: האם גוי שרוצה להיות בני נח דהיינו לשמור ז' מצוות בני נח צריך קבלה או שום מעמד אחר (כגון טבילה) להחשב כבני נח? או די בקבלה בעלמא ולהתנהג כפי בני נח? עיין שם הרמב"ם, ולמעשה מה העשוי? ברכה והצלחה

תשובה:

שלום רב,

צריך קבלה בפני שלשה.

ראה מה שכתב הרמב"ם בפ"ח מהלכות מלכים הלכה י-יא: "משה רבינו לא הנחיל התורה והמצות אלא לישראל, שנאמר מורשה קהלת יעקב, ולכל הרוצה להתגייר משאר האומות, שנאמר ככם כגר, אבל מי שלא רצה אין כופין אותו לקבל תורה ומצות, וכן צוה משה רבינו מפי הגבורה לכופ את כל באי העולם לקבל מצות שנצטוו בני נח, וכל מי שלא יקבל יהרג, והמקבל אותם הוא הנקרא גר תושב בכל מקום וצריך לקבל עליו בפני שלשה חברים, וכל המקבל עליו למול ועברו עליו שנים עשר חדש ולא מל הרי זה כמן האומות

יא: כל המקבל שבע מצות ונזהר לעשותן הרי זה מחסידי אומות העולם, ויש לו חלק לעולם הבא, והוא שיקבל אותן ויעשה אותן מפני שצוה בהן הקדוש ברוך הוא בתורה והודיענו על ידי משה רבינו שבני נח מקודם נצטוו בהן, אבל אם עשאן מפני הכרע הדעת אין זה גר תושב ואינו מחסידי אומות העולם ולא מחכמיהם". וראה מה שביאר באור שמח שם פרק יד הלכה ז'.

למעשה, יש כאן קושיא על דברי הרמב"ם, הרי הרמב"ם עצמו פסק בסוף הלכות מלכים שבזמן שאין היובל נוהג אין דין גר תושב (וראה מה שהראב"ד חלק עליו). א"כ כיצד שייך לומר שהיום אין דין בן נח הרי מעיקר הדין כתב שנהרג על מי שעובר על שבע מצוות בני נח. ראיתי שבספר משנת יעבץ יו"ד סי' ג' עסק בקושיא זו, וביאר, שיש גר תושב שזה חלות דין גר תושב שבניו גם נחשבים גר תושב מכח אביהם. כלומר, לגר תושב יש יחס שמוריש אותו לבניו. וזה נוהג רק בזמן שהיובל נוהג. אבל שבע מצוות בני נח למי שקיבל על עצמו נוהג גם בזמנינו.